

Két városban jártam Budapesten

Székhely Tabor cínoctja

A főváros polgármestere elő' erjesztést tesz a szervezésre kerülő XII. és XIII. közigazgatási kerület elnevezéséről. Az előterjesztés többek közt ezt mondja:

„... Bonfini, továbbá Oláh Miklós írásai egyaránt megemlékeznek arról, hogy Mátyás király a budai hegyekben erdős hegyoldalon, csörgedező patak mellett, nagyszerű vadaskerttel, pompás nyárlakot építtett magának... Szilágyi Erzsébet nagyszony is itt bérlet majorságot... a mai Szép Ilona közelségében, az akkori budai útnak ma is megfelelő Budakeszi-út Hídegkúti-úti elágazás által közrefogott területen... A legnépszerűbb király, nemzeti történelmünk büszkesége... korát mindenben megelőzte, többek közt azzal is, hogy Euda természeti szépségeire felfigyelt... Budapest székesfőváros közönsége valóban úgy öröki-heti meg méltóan a hatalmas uralkodó emléket, ha azt a városrészt, amelynek erdői még regéinek legendás alakjáról, Mátyás király-városnak nevezi el.”

A villamoskalauzok még nem tudják, hol lesz, helyesebben: hol van a XII. kerület, a Mátyás király-város. Hajlandók útbaigazítani, de azt kívánják, mondjam meg, melyik utcát keresem. Hasztalanul magyarázom, hogy nem u-cát, hanem városrészt keresek; úgy néznek rám, mintha aranybányát, vagy petróleumforrást, vagy a tengert keresném, hóbortosan. Mátyás király városa még csak egy ügyirat férfiasan egyszerű és megilletődött szavaiban él. A villamoskalauzok, akik naponta hússzor is keresztülmennek rajta s az utcáseprők, akik seprik, semmit sem tudnak róla. Egyre növekvő csoportban és tanácstalanul állunk az úttesten. Valaki azt kérdezi:

— Mi veszett el?

Nyilván azt hiszi, hogy egy aranygyűrű, vagy pénzárcait igyekszünk megtalálni. Végül is egy rendőr segítségemre siet. Nem túlzás, hogy a budapesti rendőr mindent tud. Nem csodálkoznék, ha egyikük-másikuk meg tudná mondani, hogy a Vénus bolygó az év melyik szakában van legközelebb a Földhöz, vagy hány kilométerre utazik át évenként fővárosunkon. Ez a rendőr például meg tudja jelölni az új kerület határait és központját. Elhárítja az elismerést, itt szolgál, — mondja — tudni kell. Megkérdezem, hogy jó-e itt szolgálni?

— Jó, — ismeri el — bár sokat kell gyalogolni, különösen nyáron. — De erre felé nincs sok eset... jómódú népek laknak erre és lopni, meg betörni sem jönnek ki ide a városból.

Itt nem lehet bűnözni

Rejtélyes tény, hogy a bűnözők nem szeretnek villanegyedben dolgozni. Sajnálják talán a villamosköltséget? A rendőr más magyarázatot tud:

— Itt, ha valaki lármát csap, az megszűnik hallatszik, nem úgy, mint a városban! És ha itt végigmegy az utcán egy rosszszándékú ember, azt mindjárt észre lehet venni. Nem bujhat el a tömegben!

Szóval bűnözni csak ott lehet, ahol sokan vannak. Ahol úgyszólván senki sincs, ott rendkívül nehéz.

A 81-es villamos nyomul be legmélyebben ebbe a városrészbe. Mátyás király nyárlakát és Szilágyi Erzsébet majorságát hiába keresném. Inkább csak cukrászdák és nyári vendéglők láthatók elhagyatva. A villamoson egy szabadnapos kalauz is utazik, puskával a vállán, jókedvűen. Hogy minek neki a puska azt nem tudom, de valahogy jólesik látni rajta. Meghitté, gondtalanná és kalandossá avatja a villamost. Ugy érzem, mintha a villamos kiszaladna velem a szürke hétköznapból egy álomszerű világba, ahol az emberek elfelejtik polgári foglalkozásukat, örülnek az életnek, friss levegőt szívnak és vadásznak a szelíd hegyek között. Mátyás királyra kell gondolnom, akinek vadaskertje volt a környéken, jól érezte magát itt és néhány napra elfelejtette gondjait, amelynek fél Európa gondjai voltak.

A Szarvasnál leszállok. Csendes kis térség, villák közt. A há-térben templom, az előtérben néhány élelmiszer árusító bódé. Olyan az egész, mint egy ideális kisvárosra kell gondolni, ahol mindenki a saját villájában lakik, jól kövezt utcában és szükség esetén villamosra is ülhet. Ebben a kisvárosban a februári nap

is melegebben süt, mint máshol, mint például Budapesten. A nők mind fiatalok és szépek. Az úrinők perzsabundában mutatkoznak az utcán, a személyzeti nők pedig, akik szatyorban baromfit visznek haza, pirosposztagok, egészségesek és szemmeláthatóan büszkék a helyzetükre. A térségből nyílik az Arnyas-út. Kétoldalt bástyaszerűen megerősített partja van s fenn hallgatagon állnak az úrilakok. Ha nem is vallhatják gazdájuknak Mátyás királyt, de mindenesetre olyan urak laknak bennük, akik szintén felismerték a budai hegyvidék szépségeit és módjukban van időnkint kikapcsolódni a mindennapi élet küzdelmeiből. Hatalmuk bizonyos körben szinté kétségtelen, életmódjuk nem nélkülözheti a pompát és csak arra van szükség, hogy e táj egykori, legendás urához hasonlóan ők is igazságosak és népszerűek legyenek. Egyetlen zaj hallatszik: valahol az udvaron fát fűrészelnek. Az egész tájnak ez a fűrészelés a jellemző dallama, ez személyesíti meg. A meredek úton néhány férfi ballag fölfelé, hátizsákkal s egyéb csomagokkal, szuszogva, de elégedetten. Mintha kíváncsiak lennének, akik már építik új hazájukat, vagy legalábbis viszik hozzá a nyersanyagot. Ez a városrész, lakóival együtt, már nem is tartozik Budapesthez. Nem a nagyváros szorította ki őket önmagából, hanem ők hagyták el a nagyvárost, öntudatosan és megfontoltan. Egyszerűen felvonultak a fűrés és lármás lapályról a nagyobb csend, a jobb levegő és a több napsütés hegyvidékére. Most fenn tanyáznak, kőkerítéssel elzárt lovagvárosokban s időnkint leereszkednek a köznap világra, hogy igazgassák és ha'almat gyakoroljanak fölötté. Ez a Mátyás király-város.

Újabb kivonatás közlés

A polgármesteri előterjesztés második része kivonatatosan így szól:

„Ha a budapesti városrészek elnevezésének történetét vizsgáljuk, meg-

állapíthatjuk, hogy ... nem egy ízben az állami főhadalom gyakorlóival, illetve családtagjaival szembeni tiszteltetés kifejezésére szolgáltak... Vitéz nagybányai Horthy Miklósné, Magyarország kormányzójának főméltóságú hitvese, a szegények nemességű is-tápolója... Nemes alakját nemcsak a szegények, hanem Budapest székesfőváros közönsége hódolatteljes szeretettel veszi körül. Ugy érzem, hogy a főváros közönségének mélységes hálája úgy nyilatkozik meg legszembetűnően, ha az a városrész, amely közjólékonysági tevékenységének leginkább színhelye, a Főméltóságú Asszony nevével jelölhetné meg.”

A XIII. kerület, a régi Angyalföld, Magdolnaváros lesz. Hogy hol van ez a városrész, azt nem kell huzamos tanácskozás után rendőrtől megkérdeznem. Hiába is kellene, mert hosszas bolyongásom során egyetlen rendőrt sem látok. A Lehel-utca és Róbert Károly-út sarkán azonban egy utcáseprő kitűnő eredménnyel teszi le a vizsgát; pontosan meg tudja jelölni a XIII. kerület határait, sőt, már az új nevet is tudja. Hogy honnan tudja, az titok.

A köz utat szerint a hasonlórendű emberek szeretnek egy csoportba verődni, szeretik egymás közelségét. Talán nagyobb biztonságban élnek így, jobban tudnak tájékozódni? A köztudat szerint például a Baross-utca „bútor-utca”, a Sas-utca „textil-utca” s a Jász-utca „rovottmúlt-utca”. Minden foglalkozási ág igyekszik bizonyos környéken gyökeret verni, de az, hogy a betörőknek szakmailag miért felel meg leginkább a régi Angyalföld, az első pillantásra nem derül ki.

A másik pillantásra már kiderül. A Lehel-utccal párhuzamosan nyílegyenes utcák vezetnek a szürke végtelenségbe, Újpest felé. A levegőben köd van, az úttest kockái közt jég. Valószínűtlenül hangzik s ezért ismét kijelentem, hogy félórával ezelőtt a Mátyás király-városban verőfényes tavaszt láttam, itt pedig most ködöt és jéget látok. Más égőv alá hozott a villamos. Az egymást derékszögben keresztelő utcákon megfagyott a sár. A városrész jellemző építanyaga a deszka és a kátránypapír. Ugy tűnik, mintha ezeket a zsilált építményeket csak ideiglenesen rakták volna össze. Mintha az egész városrészt hirtelen és könnyörtelenül kiebrudalták volna a város belsejéből s a menekülő lakosság, rémült futása közben ideig-

M. N. B.
eng. 915.

Express- és postajáratok hetenként
TRIEST -ből és **VELENCÉ** -ből

DALMACIA,
ALBANIA, GÖRÖGORSZÁG,
TÖRÖKORSZÁG, EGYIPTOM,
PALESZTINA, SZIBIA, RHODOS
FEKETE TENGERRÉ

Felvilágosítás és prospektus:
ADRIATICA Tenger-
hajózási Rt
magyarországi vezérképviselete
VII. Thököly-út 2. és IV. Váci-u. 4.
Adriatic Forg. Iroda Kft.
V. Nádor-u. 21. Szt. István-krt. 4.

TÉRKÉP 847

lenesen megállapodott volna és tanyát ütött volna ezen a helyen, egy-két napra. Tudom, hogy ez az átmeneti állapot már évtizedek óta tart s a kátránypapírral fedett ipartelepek és lakóházak lassacskán elérik a történelmi műemlékek korát. De azért nem lehet szabadulnom attól az érzéstől, hogy ez a városrész úgy él itt, mintha bármelyik pillanatban fel kellene kerelkednie s folytatnia kellene a menekülést észak felé, mert a rendezettebb utcákban élő polgárság ellenszenvet kiszorítja őket. A lakosság budapesti ugyan, de kissé földönfutó. Nem renová, nem fordít gondot a rozott kerítésekre és törött ablakokra, mert úgy érzi, nem érdemes. Néhány modern családi ház is van erre. Ezek azonban bezárt kapuval állnak, mintha felkészülnének az ostromra.

Ki a bűnöző

A Jász-utcában, Gömb-utcában, Reiter Ferenc-utcában, Szent László-utcában senki sem siet. De nem is sétál senki. Még a pékinas is, aki a kenyeret hordja ki, csak lézeng a kerékpárján, mint a többiek. Figyelem a férfínépet s naivul igyekszem kiválasztani közülük a bűnözőket. Eleinte úgy látszik, hogy valamennyi az; később úgy látszik, hogy egyik sem bűnöző. Sokkal rongyosabbak, didergőbbek és borotvátlanabbak, mint bármelyik más városrész lakói. De ugyanezekben a rongyokban, ugyancsak harmadnapos szakállal a belvárosi férfiak is ugyanilyenek lennének. A zülöttségnek és gonoszságnak rikkó, félrcismerhetetlen jelei vannak a

Érdemes felkeresni
Érdekes megtekinteni
Érdeke: vásárolni!

Belső dekorációnk
látványosságokba megy
Kirákatánk különlegesen szépek

CORVIN

Fehérben

CORVIN

AJÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA